

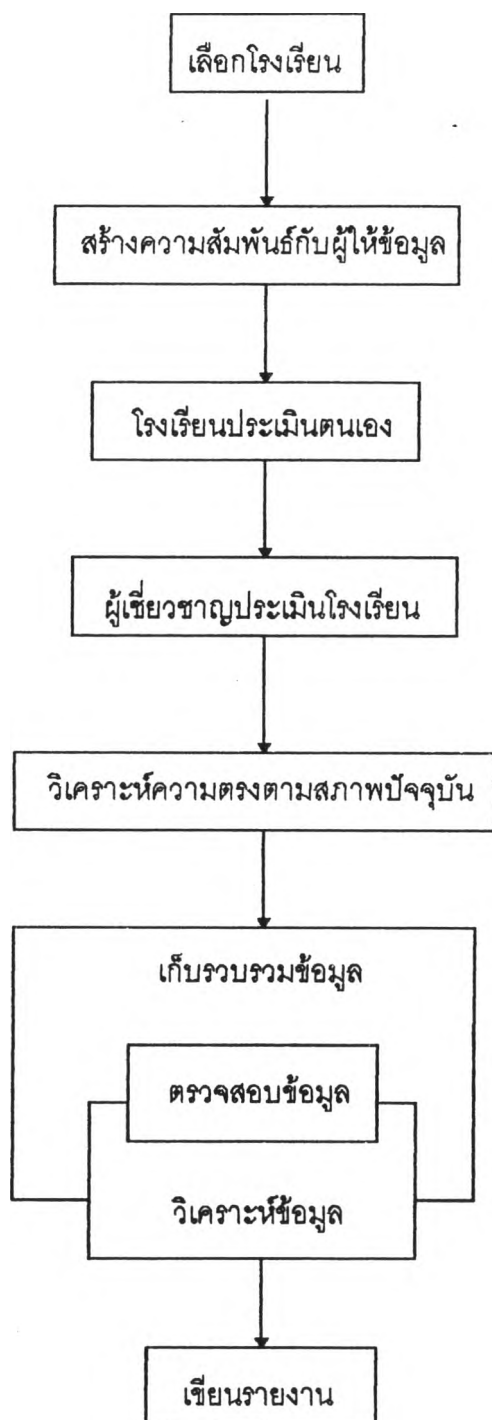
บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาคุณภาพของสารสนเทศจากการประเมินตนเองของโรงเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาชั้นนั้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาคุณภาพของสารสนเทศจากการประเมินตนเองของโรงเรียนในด้านความตรงตามสภาพปัจจุบันและความครอบคลุมของสารสนเทศที่ได้ และศึกษาถึงลักษณะของความลำเอียงและแหล่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดปัญหาความลำเอียงในการประเมินตนเอง / รายงานตนเองของโรงเรียน ตลอดจนศึกษาติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนอันเนื่องมาจากการประเมินตนเองของโรงเรียน ในปีการศึกษา 2538 การดำเนินการประเมินตนเองของโรงเรียนถือเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง การใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ หรือ การวิจัยภาคสนาม (Field research) จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุด ในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ดังกล่าว เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นศาสตร์ที่สนใจในองค์รวม พิจารณาปรากฏการณ์สังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในทุกมิติ เป็นงานที่ขึ้นอยู่กับกิจกรรมภาคสนามและใช้บุคคลเป็นเครื่องมือในการศึกษาเป็นหลัก โดยให้ความสนใจกับข้อมูลที่เป็นความรู้สึกนึกคิด ความหมาย ค่านิยม หรืออุดมการณ์ของบุคคลผู้เป็นสมาชิกในสังคมที่ศึกษา และใช้เวลาในการศึกษาติดตามระยะยาว เพื่อเข้าใจความหมายของปรากฏการณ์ทางสังคม การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เป็นหลัก

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริง ผู้วิจัยลงไปศึกษาข้อมูลในสนามด้วยตนเอง โดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 27 พฤศจิกายน 2539 ถึง วันที่ 12 มิถุนายน 2540 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก รวมถึงการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน บันทึกการประชุม คำสั่ง เป็นต้น โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1 เริ่มจากผู้วิจัยเลือกโรงเรียนเป็นกรณีศึกษา และสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนต่าง ๆ จนกระทั่งโรงเรียนประเมินมาตรฐานตามกำหนดของสำนักงาน

การประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี (ภายในเดือนมีนาคม) เสร็จสิ้น ผู้วิจัยจึงติดต่อให้ผู้เชี่ยวชาญ มาประเมินโรงเรียนโดยใช้แบบประเมินมาตรฐานเดียวกัน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินตนเองของโรงเรียนและข้อมูลที่ได้จากนักประเมินภายนอกผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ ความตรงตามสภาพปัจจุบัน ก่อนจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในแนวลึกตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 วิธีดำเนินการวิจัย

1. เหตุผลในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การเลือกโรงเรียน

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลจากรายงานการวิจัยเรื่อง “การประเมินโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2538” ของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยเลือกศึกษาภายในบริบทของโรงเรียน 2 ลักษณะ คือ โรงเรียนที่มีระดับคุณภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และโรงเรียนที่มีระดับคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากรายงานการวิจัยดังกล่าวข้างต้นพบว่าโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ได้มาตรฐานในสัดส่วนที่มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้นในการเลือกกลุ่มตัวอย่างมาศึกษาจากผู้วิจัยจะพิจารณาจากลักษณะการผ่านเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนว่า มีระดับคุณภาพสูง หรือ ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานแล้ว ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการเลือกตัวอย่างมาศึกษาด้วย โดยจำแนกโรงเรียนที่มีระดับคุณภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และโรงเรียนที่มีระดับคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานออกตามขนาดของโรงเรียนโดยผู้วิจัยได้เลือกศึกษาจากโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง จากเกณฑ์ดังกล่าวทำให้ได้โรงเรียนที่มีลักษณะต่างกัน 4 ประเภท คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีระดับคุณภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนขนาดกลางที่มีระดับคุณภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีระดับคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และโรงเรียนขนาดกลางที่มีระดับคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จากนั้นผู้วิจัยจึงเลือกโรงเรียนเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้ประเภทละโรง ได้โรงเรียนที่เป็นตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้จำนวน 4 โรง

เพื่อเป็นการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนอันอาจเกิดขึ้นได้จากความหลากหลายของลักษณะพื้นที่และลักษณะของประชากร ผู้วิจัยจึงจำกัดขอบเขตของโรงเรียนที่ศึกษาให้อยู่ภายในจังหวัดเดียวกัน ซึ่งจะมีความคล้ายคลึงกันในด้านสภาพแวดล้อม / วัฒนธรรมย่อยของสังคม และด้วยระยะเวลาอันจำกัดในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี เพราะผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีมีโรงเรียนในความรับผิดชอบเป็นจำนวนมากเพียงพอต่อการเลือกตัวอย่างมาศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ กอปรกับผู้วิจัยสามารถติดต่อประสานงานกับทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีได้สะดวก อย่างไรก็ตามด้วยเหตุที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีภาระรับผิดชอบในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน กล่าวคือ โรงเรียนบางแห่งรับผิดชอบการจัดการศึกษาเฉพาะระดับประถมศึกษา บางแห่งรับผิดชอบ

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา ในขณะที่บางแห่งต้องรับผิดชอบการจัดการศึกษาทั้งระดับก่อนประถมศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งการจัดการศึกษาในแต่ละระดับนั้นจะใช้เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเฉพาะแต่ละระดับต่างกัน จากการสำรวจพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้นรับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาจากโรงเรียนที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นลักษณะการจัดการศึกษาของโรงเรียนส่วนใหญ่

จากเกณฑ์ในการเลือกโรงเรียนเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาดังกล่าว ทำให้ได้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาทั้งในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และลักษณะการผ่านเกณฑ์มาตรฐาน เป็นตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้จำนวน 4 โรงเรียน ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาจำแนกตามขนาดและคุณภาพ

ระดับคุณภาพ ขนาด	โรงเรียนที่มีระดับคุณภาพ สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	โรงเรียนที่มีระดับคุณภาพ ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	รวม
โรงเรียนขนาดใหญ่	1 (โรงเรียนสร้อยฟ้า)	1 (โรงเรียนพันวษา)	2
โรงเรียนขนาดกลาง	1 (โรงเรียนพลายแก้ว)	1 (โรงเรียนศรีมาลา)	2
รวม	2	2	4

โรงเรียนที่เป็นตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ชื่อสมมติทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อโรงเรียนอันเนื่องมาจากผลการวิจัย โรงเรียนที่ศึกษาในคั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนสร้อยฟ้าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีระดับคุณภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนพลายแก้วเป็นโรงเรียนขนาดกลางที่มีระดับคุณภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนพันวษาเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีระดับคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และโรงเรียนศรีมาลาเป็นโรงเรียนขนาดกลางที่มีระดับคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

1.2 การเลือกผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key informants) ต้องเป็นบุคคลที่มีสถานภาพสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์ต่อวัตถุประสงค์หลักของการวิจัย เป็นผู้มีข้อมูลที่ดี ลึกซึ้ง และกว้างขวางเป็นพิเศษในเรื่องที่กำลังศึกษา ดังนั้นในการเลือกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกผู้ที่โรงเรียนมอบหมายให้เป็นผู้ประเมินมาตรฐานของแต่ละโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) จนเกิดความไว้วางใจสนิทสนม สามารถพูดคุยได้อย่างตรงไปตรงมา โรงเรียนละ 1 คน เป็นจำนวนทั้งสิ้น 4 คน ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญในโรงเรียนสร้อยฟ้า คือ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ เป็นเพศหญิง อายุ 42 ปี เป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเรื่องเกณฑ์มาตรฐานจากทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี และเป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบการประเมินมาตรฐานภายในโรงเรียน
2. ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญในโรงเรียนพันวษา คือ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ เป็นเพศชาย อายุ 51 ปี เป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเรื่องเกณฑ์มาตรฐานจากทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี และเป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบการประเมินมาตรฐานภายในโรงเรียน
3. ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญในโรงเรียนพลายแก้ว คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ เป็นเพศชาย อายุ 53 ปี เป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเรื่องเกณฑ์มาตรฐานจากทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี และเป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบการประเมินมาตรฐานภายในโรงเรียน
4. ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญในโรงเรียนศรีมาลา คือ ผู้ช่วยฝ่ายธุรการ เป็นเพศชาย อายุ 48 ปี เป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเรื่องเกณฑ์มาตรฐานจากทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี และเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินมาตรฐานภายในโรงเรียน

ส่วนผู้ประเมินมาตรฐานโรงเรียนอีกส่วนหนึ่งและบุคลากรในโรงเรียนจะเป็นผู้ให้ข้อมูลเสริม (Ancillary) เพื่อใช้ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยได้สอบถามจากผู้ประเมินมาตรฐานคนอื่น ครูผู้สอน ลูกจ้าง และนักการภารโรง จำนวนทั้งสิ้น 39 คน

2. การเตรียมตัวทำงานภาคสนาม

2.1 ติดต่อสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนในสังกัดที่เป็นตัวอย่างในการวิจัย

2.2 ติดต่อผู้เชี่ยวชาญ และนัดหมายวันเวลาในการให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างในการวิจัยตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาโดยใช้แบบประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาเช่นเดียวกับที่โรงเรียนดำเนินการประเมินตนเอง

2.3 กำหนดกรอบในการสังเกตและการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเตรียมแนวคำถามกว้าง ๆ ไว้ก่อน

2.4 สร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียน โดยผู้วิจัยขอเข้าไปช่วยเหลืองานในโรงเรียน เช่น งานวิชาการ งานธุรการ และพยายามสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียนโดยเฉพาะกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับกำการประเมินมาตรฐานโรงเรียน

2.5 เตรียมการสัมภาษณ์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ข้อมูลที่ต้องการศึกษา

การศึกษาคุณภาพของสารสนเทศที่ได้จากการประเมินตนเองของโรงเรียนในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของสารสนเทศจากการประเมินตนเองของโรงเรียน

1.1 คุณภาพของสารสนเทศด้านความตรงตามเกณฑ์สัมพันธ์ ประเภทความตรงร่วมสมัย / ความตรงตามสภาพปัจจุบัน ผู้วิจัยใช้วิธีหาความสอดคล้องระหว่างคะแนนจากการประเมินตนเองของโรงเรียนกับคะแนนที่นักประเมินภายนอกผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมินระดับคุณภาพของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาโดยผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของนักประเมินภายนอกผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- เป็นผู้ที่มีผลงานด้านการประเมินโรงเรียนหรือการประเมินโครงการต่าง ๆ มาแล้ว อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 5 ปี
- เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา และ หรือการใช้แบบประเมินมาตรฐานโรงเรียนเป็นอย่างดี
- เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่า เป็นนักประเมินที่มีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา

จากคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นักประเมินภายนอกผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินมาตรฐานโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 4 ท่าน ประกอบด้วย

1. ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นผู้ประเมินมาตรฐานโรงเรียนสร้อยฟ้า และโรงเรียนพันวษา โดยใช้ข้อมูลจากการออกตรวจตามโรงเรียนดังกล่าวมาประกอบการพิจารณา
2. ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นผู้ประเมินมาตรฐานโรงเรียนสร้อยฟ้า โรงเรียนพันวษา โรงเรียนพลาญแก้ว และโรงเรียนศรีมาลา โดยใช้ข้อมูลจากการออกตรวจตามโรงเรียนดังกล่าวมาประกอบการพิจารณา เช่นเดียวกัน
- 3.ศึกษานิเทศก์อำเภออู่ทอง เป็นผู้ประเมินมาตรฐานโรงเรียนสร้อยฟ้า โรงเรียนพันวษา โรงเรียนพลาญแก้ว และโรงเรียนศรีมาลา โดยการไปเก็บข้อมูลต่าง ๆ ภายในโรงเรียนด้วยวิธีการสังเกต การตรวจสอบเอกสาร และการสัมภาษณ์
- 4.ศึกษานิเทศก์อำเภอสองพี่น้อง เป็นผู้ประเมินมาตรฐานโรงเรียนพลาญแก้ว และโรงเรียนศรีมาลา โดยการไปเก็บข้อมูลต่าง ๆ ภายในโรงเรียนด้วยวิธีการสังเกต การตรวจสอบเอกสาร และการสัมภาษณ์

ดังนั้น ในแต่ละโรงเรียนจะมีผู้เชี่ยวชาญประเมินมาตรฐานโรงเรียนจำนวน 3 ท่าน เมื่อได้ผลการประเมินแต่ละโรงเรียนจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้งสามท่านมาหาค่าเฉลี่ยในแต่ละตัวบ่งชี้เพื่อสรุปเป็นผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญในตัวบ่งชี้ นั้น ๆ คือ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.0 ถึง 1.5	กำหนดให้ตัวบ่งชี้ นั้นได้ระดับคุณภาพ 1
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.6 ถึง 2.5	กำหนดให้ตัวบ่งชี้ นั้นได้ระดับคุณภาพ 2
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.6 ถึง 3.5	กำหนดให้ตัวบ่งชี้ นั้นได้ระดับคุณภาพ 3

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.6 ถึง 4.5 กำหนดให้ตัวบ่งชี้ นั้นได้ระดับคุณภาพ 4
 ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.6 ถึง 5.0 กำหนดให้ตัวบ่งชี้ นั้นได้ระดับคุณภาพ 5

1.2 คุณภาพของสารสนเทศด้านความครอบคลุมของข้อมูลที่โรงเรียนใช้พิจารณาในการตัดสินใจให้ระดับคุณภาพในแต่ละตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยพิจารณาจากแนวทางในการดำเนินการประเมินมาตรฐานโรงเรียนว่า คณะกรรมการประเมินมาตรฐานโรงเรียนมีการดำเนินการอย่างไร เพื่อให้ได้ข้อมูลดังกล่าว เป็นต้นว่า ได้มีการพิจารณาเลือกแหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพหรือไม่อย่างไร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความครอบคลุมในการนำมาพิจารณาตัดสินใจให้ระดับคุณภาพ

2. ข้อมูลที่เกี่ยวกับลักษณะและแหล่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดปัญหาความลำเอียงในการประเมินตนเองของโรงเรียน ได้แก่ การดำเนินการประเมินระดับคุณภาพของโรงเรียน ลักษณะของผู้ประเมิน ความคาดหวังถึงผลที่เกิดตามมาจากผลการประเมินของผู้ประเมินและผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนโยบายหรือความต้องการของหน่วยงานต้นสังกัด โดยผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์ คณะกรรมการประเมินมาตรฐานโรงเรียน เมื่อพบว่าคะแนนที่ได้จากการประเมินตนเองของโรงเรียนกับคะแนนที่ได้จากนักประเมินภายนอกผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันต่ำ

3. ข้อมูลที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนอันเนื่องมาจากการประเมินตนเองของโรงเรียน กรณีการประเมินโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2538 ผู้วิจัยพิจารณาจากเอกสารโครงการ / แผนปฏิบัติการประจำปีว่ามีโครงการใดบ้างที่เป็นโครงการใหม่และเป็นผลสืบเนื่องมาจากโรงเรียนประเมินตนเอง จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้รับผิดชอบภาระงานหลักของโรงเรียน คือ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมทั้งผู้ที่รับผิดชอบหรือเป็นเจ้าของโครงการใหม่ อาจารย์ผู้สอน ตลอดจนลูกจ้างนักการภารโรง โดยการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ขึ้นอยู่กับโอกาสและสถานการณ์

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. เครื่องมือสำหรับศึกษาความตรงของสารสนเทศ ได้แก่ แบบประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งพัฒนาโดยกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐานการศึกษา 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนทั้งสิ้น 64 ตัวบ่งชี้ (ดังแสดงในภาคผนวก ก) แต่เนื่องจากโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างในการศึกษานี้รับผิดชอบการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา ดังนั้นจำนวนตัวบ่งชี้ที่ต้องประเมินจึงเป็นตัวบ่งชี้เฉพาะในการจัดการศึกษาใน 2 ระดับนี้ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 58 ตัวบ่งชี้

การประเมินในแต่ละตัวบ่งชี้ว่าควรให้ระดับคุณภาพ 1, 2, 3, 4 หรือ 5 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดในคู่มือการใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สำหรับให้โรงเรียนและนักประเมินภายนอกผู้เชี่ยวชาญประเมินระดับคุณภาพของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพของสารสนเทศด้านความตรงตามสภาพปัจจุบัน

2. เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้แก่

2.1 แนวทางการสังเกต โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการสังเกตขณะปฏิบัติงานภาคสนามเพื่อทำความเข้าใจบริบทของโรงเรียน ได้แก่ สภาพโรงเรียน การปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน ลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ทศนคติต่อการประเมิน เป็นต้น

2.2 แนวทางการศึกษาเอกสาร เอกสารที่ศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วย แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน แผนปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน คำสั่ง และบันทึกการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินมาตรฐานของโรงเรียน

2.3 แนวทางการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลไว้ในลักษณะกว้าง ๆ ในประเด็นของความครอบคลุมของข้อมูล ความลำเอียง และผลกระทบจากการประเมิน เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ประกาศอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์แล้วผู้วิจัยจึงยื่นหนังสือต่อสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเพื่อขออนุญาตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนของสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีที่ผู้วิจัยเลือกเป็นตัวอย่างในการศึกษา จากนั้นผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีเพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย ซึ่งได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่เป็นอย่างดีในการช่วยติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียนที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการปฏิบัติงานแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูล ระยะที่ 2 เป็นช่วงที่โรงเรียนดำเนินการประเมินตนเอง ระยะที่ 3 เป็นการให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพโรงเรียน และระยะที่ 4 เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เนื่องจากการปฏิบัติงานในภาคสนามผู้วิจัยต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียน 4 แห่ง ดังนั้นระยะเวลาในการปฏิบัติงานแต่ละช่วงจึงต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การปฏิบัติงานภาคสนาม

	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
โรงเรียนสร้อยฟ้า		1			2		3	4
โรงเรียนพันวษา			1		2		3	4
โรงเรียนพลายแก้ว				1	2		3	4
โรงเรียนศรีมาลา					1		3	4
					2			

แผนการเข้าถึงข้อมูล

การเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการศึกษาแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ในระยะแรก เป็นการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนแต่ละแห่ง (ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2539 ถึง เดือนมีนาคม 2540) เพื่อให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคย เกิดความไว้วางใจ ผู้วิจัยเข้าถึงข้อมูลโดยการติดต่อผ่านสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ไปยังโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างในการศึกษา เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงนี้ผู้วิจัยจะสร้างความคุ้นเคยกับบุคลากรในโรงเรียนโดยการช่วยงานภายในโรงเรียน เช่น งานวิชาการ งานธุรการ งานห้องสมุด งานโครงการอาหารกลางวัน เป็นต้น เพื่อทำความเข้าใจบริบทของโรงเรียน ซึ่งจะใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนแต่ละแห่งประมาณ 1 เดือน

ระยะที่สอง เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2540 ถึง เดือนมิถุนายน 2540) เริ่มดำเนินการหลังจากวิเคราะห์คุณภาพของสารสนเทศจากการประเมินตนเองของโรงเรียนด้านความตรงตามสภาพปัจจุบัน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความครอบคลุมของข้อมูลที่โรงเรียนเลือกมาพิจารณาตัดสินให้ระดับคุณภาพ ลักษณะและแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการประเมินตนเองของโรงเรียน ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการประเมินตนเองของโรงเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2538 ซึ่งเป็นครั้งแรกในการประเมินมาตรฐานโรงเรียนด้วยวิธีการประเมินตนเองของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา

การสร้างความสัมพันธ์

ผู้วิจัยได้เริ่มดำเนินการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ที่ดำเนินการประเมินมาตรฐานของโรงเรียน โดยเริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนสร้อยฟ้าเป็นลำดับแรก ต่อมาผู้วิจัยจึงดำเนินการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนพันวษา จากนั้นจึงสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนพลายแก้ว และท้ายสุดเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนศรีมาลา การสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน มีรูปแบบแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของสถานการณ์ในการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนสร้อยฟ้า (ระหว่าง วันที่ 27 พฤศจิกายน 2539 ถึง วันที่ 27 ธันวาคม 2539)

เนื่องจากผู้วิจัยไม่รู้จักกับผู้ให้ข้อมูลหรือครูท่านใดในโรงเรียนสร้อยฟ้ามาก่อน รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนสร้อยฟ้าจึงเริ่มจากผู้วิจัยเข้าไปติดต่อกับผู้บริหารของโรงเรียนสร้อยฟ้าเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยชี้แจงให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบว่า

“ผู้วิจัยเป็นนิสิตปริญญาโท กำลังทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการประเมินมาตรฐานของโรงเรียน และขอเข้ามาเก็บข้อมูลในโรงเรียนในช่วงแรกเป็นระยะเวลาประมาณ 1 เดือน โดยในช่วงที่เข้ามาเก็บข้อมูลนี้ผู้วิจัยขอช่วยงานกับผู้ที่ประเมินมาตรฐานโรงเรียนเพื่อสร้างความคุ้นเคยก่อน”

หลังจากนั้นท่านได้กรุณาแนะนำให้ผู้วิจัยไปพบผู้ช่วยฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่มีข้อมูลและมีความรู้ในเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาดีที่สุดในโรงเรียน เมื่อผู้วิจัยได้พบกับผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้แนะนำตนเองกับผู้ให้ข้อมูลว่า

“ผู้วิจัยกำลังทำวิทยานิพนธ์ และต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินมาตรฐานของโรงเรียน ซึ่งเป็นการศึกษาในแนวคิดที่ผู้วิจัยต้องทำความเข้าใจสภาพบริบทของโรงเรียนให้ชัดเจน โดยจะใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 1 เดือน ในระหว่างที่มากับรวบรวมข้อมูลนี้ผู้วิจัยขอช่วยงานอาจารย์ เพื่อเป็นการเรียนรู้ระบบต่าง ๆ ภายในโรงเรียนและขอคำแนะนำจากอาจารย์ด้วย”

ผู้วิจัยได้รับอนุญาตจากผู้ช่วยฝ่ายวิชาการของโรงเรียนให้ช่วยเหลืองานด้านวิชาการของโรงเรียนและท่านกรุณาอนุญาตให้ผู้วิจัยศึกษาเอกสารต่าง ๆ ภายในห้องวิชาการได้อย่างเต็มที่ โดยเริ่มมาปฏิบัติงานได้ตั้งแต่วันที่ 27 พฤศจิกายน 2539 เป็นต้นไป ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ช่วยฝ่ายวิชาการซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน ได้แก่ ครูผู้สอน ลูกจ้าง นักการภารโรง จนกระทั่งถึงวันที่ 27 ธันวาคม 2539

2. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนพณิชยการ (ระหว่าง วันที่ 6 มกราคม 2540 ถึง วันที่ 31 มกราคม 2540)

รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนพณิชยการมีลักษณะคล้ายคลึงกับการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนสตรีอยุธยา เนื่องจากผู้วิจัยไม่รู้จักกับบุคลากรในโรงเรียนมาก่อน ผู้วิจัยจึงเริ่มจากการติดต่อกับผู้บริหารของโรงเรียนพณิชยการและได้รับอนุญาตให้เข้ามาเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม 2540 โดยผู้วิจัยได้รับการอนุญาตให้ปฏิบัติงานกับผู้ช่วยฝ่ายวิชาการของโรงเรียนเช่นเดียวกัน ซึ่งท่านได้ให้ความเป็นกันเองและให้รายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับบริบทของโรงเรียนเป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้วิจัยจะสร้างความคุ้นเคยกับผู้ช่วยฝ่ายวิชาการแล้ว ผู้วิจัยยังได้สร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลเสริมซึ่งรับผิดชอบงานด้านวิชาการและเป็นผู้มีส่วนร่วมในการประเมินมาตรฐานโรงเรียนโดยการแนะนำของผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ผู้วิจัยใช้เวลาในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนพณิชยการจนกระทั่งถึงวันที่ 31 มกราคม 2540

3. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนพลายแก้ว (ระหว่าง วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2540 ถึง วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2540)

เนื่องจากผู้วิจัยรู้จักกับผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ประเมินมาตรฐานโรงเรียน และบุคลากรในโรงเรียนอยู่แล้ว จึงทำให้ง่ายต่อการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลในระดับลึกได้เลย โดยใช้รูปแบบของการสอบถามและการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับโอกาสหรือสถานการณ์ในการเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการ เช่น ขณะช่วยงาน หรือในขณะที่พักรับประทานอาหารกลางวัน เป็นต้น ผู้วิจัยได้ใช้ระยะเวลาระหว่างวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2540 ถึงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2540 ในการสร้างความสัมพันธ์และศึกษาเอกสารต่าง ๆ ในโรงเรียนพลายแก้ว เพื่อให้เกิดความเข้าใจบริบทของโรงเรียนได้ชัดเจนขึ้น โดยการช่วยงานด้านธุรการของโรงเรียนกับผู้ช่วยผู้อำนวยการ

4. การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนศรีมาลา (ระหว่าง วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2540 ถึง วันที่ 15 มีนาคม 2540)

ผู้วิจัยสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนศรีมาลา โดยการแนะนำจากอาจารย์ท่านหนึ่งในโรงเรียนหลายแก้ว และได้กรุณาพาไปพบกับอาจารย์ในโรงเรียนศรีมาลาท่านหนึ่งซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ที่โรงเรียนนี้มานานและมีความกว้างขวางในโรงเรียน หลังจากที่ท่านทราบความต้องการของผู้วิจัยว่า ผู้วิจัยต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพบริบทของโรงเรียนและการประเมินมาตรฐานของโรงเรียน โดยขอช่วยปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนระยะหนึ่ง เพื่อทำความเข้าใจกับบริบทของโรงเรียนแล้ว ท่านได้กรุณาให้ผู้วิจัยเข้าไปดำเนินการได้เลยโดยท่านจะแจ้งให้ผู้บริหารทราบเอง และให้ผู้วิจัยช่วยงานโครงการอาหารกลางวันในการบริการอาหารกลางวันแก่นักเรียน และงานธุรการ ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสสร้างความคุ้นเคยกับผู้ช่วยฝ่ายธุรการที่เป็นผู้รับผิดชอบการประเมินมาตรฐานของโรงเรียน ผู้วิจัยจะพยายามหาโอกาสเข้าไปช่วยเหลืองาน เช่น ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลกำลังพิมพ์หนังสืออยู่ ผู้วิจัยจะเข้าไปช่วยพิมพ์ หาโอกาสพูดคุยเมื่อมีเวลาว่าง จนผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลหลักมีความคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีแล้ว ผู้วิจัยจะใช้การตะล่อมกล่อมเกลา (Probe) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ ผู้วิจัยได้สร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียนศรีมาลาตั้งแต่วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2540 จนถึงวันที่ 15 มีนาคม 2540

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีได้กำหนดให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินการประเมินมาตรฐานโรงเรียนแล้วรายงานผลการประเมินให้เสร็จสิ้นภายในเดือนมีนาคมก่อนการปิดภาคเรียน ทำให้ผู้วิจัยได้ผลการประเมินของโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างในการวิจัยในเดือนเมษายน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ปิดภาคเรียน ดังนั้นในการให้นักประเมินภายนอกผู้เชี่ยวชาญประเมินมาตรฐานโรงเรียนจึงต้องรอเวลาที่โรงเรียนเปิดเทอม (หลังจากวันที่ 16 พฤษภาคม 2540) ซึ่งนักประเมินภายนอกผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน ได้ประเมินมาตรฐานโรงเรียนแล้วเสร็จในปลายเดือนพฤษภาคม หลังจากผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการประเมินมาตรฐานของโรงเรียนและข้อมูลจากการประเมินโดยนักประเมินภายนอกผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาความตรงตามสภาพปัจจุบันแล้ว ผู้วิจัยจึงดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความครอบคลุมของข้อมูลที่โรงเรียนใช้ในการพิจารณาตัดสินให้ระดับคุณภาพ และแหล่งที่ทำให้เกิดความลำเอียงในการประเมินตนเองของโรงเรียน ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนอันเนื่องมาจากการประเมิน

ตนเองของโรงเรียนนั้น ในระหว่างวันที่ 26 พฤษภาคม 2540 ถึงวันที่ 12 มิถุนายน 2540 โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth interview)

6. การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยการสอบแหล่งของข้อมูล อันได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล

แหล่งเวลา หมายถึง การตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้จากเวลาที่ต่างกันจะเหมือนกันหรือไม่ เช่น การที่ผู้วิจัยสอบถามผู้ให้ข้อมูลถึงแหล่งของข้อมูลที่นำมาพิจารณาตัดสินให้ระดับคุณภาพในช่วงเวลากำลังปฏิบัติงาน กับช่วงเวลาพัก ว่าเหมือนเดิมหรือไม่

แหล่งสถานที่ หมายถึง การตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้จากสถานที่ที่ต่างกันจะยังคงเหมือนเดิมหรือไม่ เช่น การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลถึงแหล่งของข้อมูลที่นำมาพิจารณาตัดสินให้ระดับคุณภาพ ที่ห้องทำงานกับที่โรงอาหาร ว่าเหมือนเดิมหรือไม่

แหล่งบุคคล หมายถึง การตรวจสอบว่าข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป เช่น การสอบถามถึงวิธีการดำเนินการประเมินตนเองของโรงเรียน จากผู้ประเมินมาตรฐานโรงเรียนคนอื่น ๆ ที่ประเมินร่วมกัน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบว่าตรงกันหรือไม่

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต่างกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลในเรื่องเดียวกัน เช่น การใช้วิธีสังเกตควบคู่กับการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร

ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนอันเนื่องมาจากการประเมินตนเองของโรงเรียน เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์คุณภาพของข้อมูลด้านความตรงตามสภาพปัจจุบัน พิจารณาจากความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากการประเมินตนเองของโรงเรียนกับข้อมูลที่นักประเมินภายนอกผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมิน โดยการหาค่าร้อยละของจำนวนตัวบ่งชี้ที่มีความสอดคล้องกัน

ส่วนการวิเคราะห์ความครอบคลุมของข้อมูลที่โรงเรียนใช้พิจารณาในการตัดสินใจให้ระดับคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบกับแนวทางที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด

2. การวิเคราะห์ลักษณะและแหล่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความลำเอียงในการประเมินตนเองหรือการรายงานตนเอง ใช้วิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่กำหนดไว้ และใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยการตีความสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมมาได้

3. การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการประเมินตนเอง ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากเอกสารและการสัมภาษณ์บุคลากรในโรงเรียน

8. การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอรายงานผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. บรรยายถึงสภาพของโรงเรียนที่เป็นบริบทในการศึกษาของโรงเรียนแต่ละแห่ง
2. บรรยายถึงกระบวนการในการประเมินตนเองของโรงเรียนแต่ละแห่ง และ

ความเป็นตัวแทนของข้อมูลที่โรงเรียนเลือกมาประเมินคุณภาพ

3. นำเสนอตารางวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อมูลในมิติของความตรงตามสภาพปัจจุบัน
4. บรรยายถึงลักษณะและแหล่งที่เกี่ยวข้องกับความลำเอียงในการประเมินตนเองหรือการรายงานตนเอง
5. บรรยายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการประเมินตนเองของโรงเรียนของโครงการ “การประเมินโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2538”